Maarks-Leeninii tug dooro angi ygei socaliis bəlgəm baiguulnabdi

Buriaad-Mongoliin

YNEN

BK (b) namiin B-M. moskom ba B-M. resp. TK bolon yiledb. ebleliin B-M. zobleliin oronoos oder byri nitelegdene. IX zilde garça baina.

1933 onii Maarta. 14 ədər

№ 60 (917)

Zakika yne:
Sara byriiin 2 tək. 50 məngə 3 sariin 7 tək. 50 m. 6 sariin 15 tək. 12 sariin 30 tək. Dugaar nezeediin yne 10 məngə.

„B-M YNENII" KOROONII AADRIS:
Верхнеудинск, Центросоюзная, 19. №№ телефонов; редактора—344, секретаря—323.

Manai Zyyn Sibiirte tariaagaar naimaa kiike erke əgtəbə.

Moskvaa, 13 (T) Zyyn sibiriin kizaar Moldaaviin ASSR-iin ba baruun Kazagstaan nutaguud bol SSSR-iin AKZ ba BK(b) Namiin TK kojoroos əgtəsən tariaabeledkeliin ziliin təsəbiigi togtoogdoson bolzoroos urida gyicedkeze, mən SSSR-iin AKZ-iin ba BK(b) Namiin TK kojoriin 1932 onii dekaabri 2-iin togtooltoi z kilduulan kabariiu tarilgada yrisenii foondo baigaulsan tuladani.

Tus mozo kizaaruudiin kolkoosuud kolkoosçod ba azalça əmçətəndə (gurilaar oroosoor ba barisan talkaar) ulasiin ba kopiratiiviin emkinyydteç, kizaar respyyblig dotoriin delgyyr deereç tariaanii naimaa kiike jabadaliigi jamarç saad kəşəltəgyi tailbarilaka.

SSSR-iin AKZ-liu tyryylegçe Moolotov (Skriaabin).

BK(b) Namiin TK-iin sekritaar I. Staalin.

Maarksiizm-gyicedkegdelde

[...]ənəə ədər—Maartiin 14-də [...] Maarksiin nəgçəgsəər 50 zil [...]ezei.

[...]yke delekein prolitaarinariin bagşa ba tioriçiin nəgçəgsə[...]kakad zuunii oi bol delekein [...]ubi deere socaliis baiguultiin [...]yşiin tabanziliin təsəbiigi dyr[...]zilde Gyicedkeed tyynee angi socaliis bəlgəmiigi baiguulka [...]zorilgatai kojordugaar taban[...] təsəbiin gyicedkeliin ekileke kapitaliismiin niite kriizisiin [...]ənəənii delekei dekinii eko[...]nikiin kriizisiin caaşaa korsa[...] ba keden kapitaliis ulasuudta [...]kalta kriizisiin kəgzəzə yjede [...]oldozoi.

[...]elekein byke baidal, kojor de[...] bolon kubaagdasan kyynii [...]miin mənəənii kəgzəliin gol [...]əgyd bol kapitaliismiin zaila[...]butaran unakiin ba tyynii [...]adal deere angigyi socaliis [...]miigi kədəlməriçən angiin [...]ulkiigi uridçilan kelesen Maar[...] gyn ukaanii tyryyn karal[...]on zybni bodoto kereg deere [...]nees ylemze ilerezei.

[...]arksiin nəgçəsənəəs koişo [...]sen kakad zuunii tyynii nom[...] ton jike ilaltanuudaar ilgag[...] Maarksiin nomlol bol ko[...]s internacionaliin tug dooro [...]liin zagsaagi emkidkeze bai[...]azalçadiin olon millionuudi [...] tatan abazai. yngersen ta[...]l bol delekei dekinii kədəl[...]ədiin kədələəniigi Maarksiin [...]liin erkilkiin koinoos tasal[...]yi erid katuu temeceenii yje [...]. Maarksiin nəgçəsənii koi[...]ebel kapitaliizmiin niitede [...] kəgzəliin yjede socaliis [...]d olon gol ulasuudta niitiin [...]yyd ba Maarksiin nomlol [...]l dekinii kədəlməriçədiin kə[...]nii olonoor abtasan kətəlbə[...]ori boloson azai. Marksiizm[...]risen temecelde ilagdasan [...]oos ymekiresen libiralizm" [...]n) bol tere yjede tyrgen [...]e baisan II dugaar interna[...]liin kətəlbəriigi ezemdekiin [...]miigi bideresen bilei. Mark[...]n daisad „marksçuud" bo[...]bisaliin, „Şyymzileliin şə[...] loozongoor Marksiismiigi [...]alta dotoriigi byrin usadka[...]eregiigi ekilesen [...]cala negedygeer orosiin ku[...]in urida ədər bolşoviizmiin [...] ba kapitaliizmiin niitede [...] kəgzəliin dyyrketei kamta [...]ismiin tyykede şine yje ge[...]biskalta marksiizmiin deb[...]a caaşaa kəgzəkiin Leeninii [...]seen „Kojoruugaar interna[...]in oportuniistanaraar bazu [...]n marksiizmiin kubiskalta [...]gi gagcal Leenin sergeen [...]lsən bilei" (Staalin). Kubis[...]marksiizmiigi sergeen kəg[...] koinoos temecel bol, iler[...]ortuniizm ba Marksiin tu[...]ejee kalkalsan centriizmetei [...]liin eris katuu temecel bol [...]liis delekeikaralgiin. dialeeg [...]meetediin kubiskalta ulas [...]bodoliin ba prolitaariiin kubiskaliin koinoos temecel baisan, Ogtiabriiin kubiskal bol delekei dekinii kədəlməriçədiin kədələəndə marksiizmiin şiidkeke ilalta bolgoson. Byke delekeiu prolitaarinariin sain kubiskalta kyçenyyd bol əəsədiigə Komuniis internacional, Marksiizm-Leeniniizmiigi toiron zagsaza baina. Marksiism bol impirialiizmiin ba prolitaariiin kubiskaluudiin yjiin marksiism bol ko leeuiniizmees tasalagdaza bolko gyi.

Mənəə yjede kubiskaliin kədələənii kyçileze prolitaarinariin angiiin medereliin ulam deeşe ərgəg dəkiin kamta II dugaar internacionaaliin socide—faşiis şuud ba eldeb zəsətei renegaaduud boloson oportuniistanuud bol şydeniigee unatala, zənəgçətələ prolitaarinuudiigi kuurasan ba zəbləltə zasagiigi kardan kelegçe. Kaarl Kaytckii Adlar ba Otto Bayer tyryytei dakin Marksiizmada zoorikiin temecel kycelezi baina.

Kədəlməriçən angiiigi mekelen „əmkirəsən kapitaliizmiigi Emnegçed-social-demokraaduud ene yilee Maarksiin ncreer urida mətə kalkalkiin sedel gargaza baina.

Bolşoviiguudiin zorilgo bol byrzyiner ba tedenii aagintanuud bolko social-faşiisnuudiin Maarks-Leeninii nomloliigi korolon keleke juu ali tyyniigi ali çadakaraa buzarlakiin eldeb sedelyydte Maarksiizm -leeniniizmiin kubiskalta yndesiigi bolşoviig josoor nebteryylke Maarks-Leeninii byteesen azaluudiigi ileryylke ba ərgən azalçadiigi delekei dekinii kubiskalta bagşa bolko Maarksiiu namtar, kiisen kədəlməri ba nomloltoi tanilcuulaliigi zəriyylen tabılga bilei.

Maarksiin kyyr deere kelesen yge dotor Enegelis Maarksiin tioriiin kədəlmeriiiin byke delekein tyykete udkataigi „Beje makabodiin aimagiin kəgzəliin josiigi neesen Daarvin mətə Maarks kynii tyykiin kəgzəliin josiigi neesen" geze ilgabarilaasan.

Enyygeer Maarksiin nomloliiu udka kizaarlagdakagyi. Maarks bol yiledberiiin kapitaliis argiin kəgzəliin josiigi mənçelen neeze, mən deere Leeninii ygeer, Maarksiizmiin gol bolko prolitaariiin diktatunr tukai nomloliigi zokiooson azai.

„Byrzyitenii ekonomistanar ba socialiis şyymzelegçediin uridiin şinzelelyydiin karankiida təəril mən baika yjede (Maarksiin) nemeltiin yniigi neeketei kamta enyynde todorkoi ilerel oruulagdaasan".

Maarksiin nəgçəsəər 50 daki oigi Maarksiin nomloltoi azalçadiigi ərgəər tanilcuulan əngərgəkiin kamta Maarksiin namtar ba kiisen kədəlməritei tanilcuulan temdegleke. „Maarks bol nen tyrynii kubiskalça baisan. Jamar negen argaar kapitaliis bəlgəmiin ba tyynii baiguulsan ulasiin zurganuudiin usadkalda kabaadalcaka, tere yjiin prolitaarinuudiigi tedenii əəsədiini niitiin baidaliigi, kereglelgiigi ba jaaza cələə erke olkiin zamiigi mederyylen, çələə erke olokiin keregte kabaadalcakani ynendee tyynii (Maarksiin) nasanii əərtəə tabisan gol zorilgo baisan(Engelis).

Maarksiin namtar ba nasan dotoroo kiisen azaliin temdeglelyydeni Engelis ba leeninii biçegyyd baina. Ede biçegyydtei (tedenii zarimuudani manai ene dugaarta tolilogdobo) azalçad ərgəər tanilcaka josotoi.

Maarksiin nəgçəsənəəs koişo 50 zil gyicesenii oigiin ulas təriin gol zorilgo bol ərgən azalçadiin Maarks-Leeninii kəmyyzeliigi kycelel ba Maarks, Engelis leenin, Staalinii kiisen kədəlməriiin nebteryylel mən. Leeninii ba Staalinii kiisen kədəlməriiigi nebteryylel ygei Maarksiin nomloliigi oilgozo bolko ygei.

Leenin ba bolşoviiguud bol egeel tyryyn kubiskalta Marksiizmiigi debzyylkiin koinoos temeceke temeceliin tugiigi ərgəəsən. Leenin ba bolşoviiguud Marksiizmiigi caaşani kəgzyylsen ba tyyniigi imperaliizmiin ba prolitaariiin kubiskaliin yjede bejelyylsen belei. Leenin ba bolşoviiguud Maarksiin yyskesen kədəlməriçən angiiin kubiskalta namiigi baiguulka kereg gyicedkeesen. Leenin ba bolşoviiguud kədəlməriçən angiaar Ogtiaabriin kubiskalda ilyylen byrzyineriin zasagiigi unagaan, prolitaariiin diktatuuriigi baiguulgan Maarksiin gol zakiaagi bodoto kereg deere bejelyylsen. Ogtiaabriin kubiskaliin ilalta bol Maarksiizmiin ilalta mən. Maarksiin togtooson I-dygeer internacionaaliigi yrgelzilegçe III-dugaar internacionaal bol Leeninba bolşoviiguudaar togtoogdoson. Bolşoviiguudiin nam ba tyynii udaridagça nək. Staalinii kətəlbəriəər SSSR-iin azalçadiin erkileze baigaa socialiis baiguulaltiin şine şine ilaltanuud bol Maarksiizmiin şine ilaltanuud mən.

Erdem ukaanii „yndesete socialiizmiin eki tabisan Maarks ba tyynii nomloliigi imperaliizmiin ba prolitaariiin kubiskaliin yje deere taaruulan caaşani kəgzyylsen Leenin ba socialiis baiguulaltiin kereg deere Maarks Leeninii nomloliigi çadamaraar bejelyylegçe nək. Staalinii zaabarinuudaar SSSR-iin prolitaarinar ba kolkoozıin tariaaçad Leeninii namiin bolşoviig kətəlbəriəər 2-dugaar tabanzil dotor angigyi socialiis bəlgəmiigi baiguulka byke delekein prolitaariiin kubiskaliin syylçiin ilaltiigi oirozuulna.

Maarksiizm—Leniniizm mandag!

Maarks bol prolitaari angiiin bagşa ba udaridagça mən

Kaarl Maarks! Ene yge bol ulaan dylen ygeer kyn tyrylkitenii tyykede ketedee biçegdezei.

Maarksiin tug doro, kədəlməriçən angi bol kyçee negedken gaikamşagta kyçen bolzo kapitaalta josondo udaa udaaluulan cokilto yzyylene, kubiskaliin dainda byrzyitenii ulasiin emkidkeliigi yi deledene, əəriingəə kubiskaliin zasag— prolitaariiin digtatuura togtoozo, məlzəkəç ba darlakaç joso ygei baika şine angi ygei komuniis bəlgəmiigi baiguulaza baina.

Kaarl Maarksiin nere bol tyynii oiriin sadan ba kubiskaliin nəkər Friidriik Eengelsiin nerede adli, Jyynde Maarks bol negenyydeer kəndələgdəkə, nəgəədənyydeer koroton yzegdeke bainab? Jyynde tere bol olon zun milijoon azaliin kynyydte oiro sadan ba kəndətəib, ede olon zun milijoonii azaliin kyce məlzəlgəər baigçadta buzagaigaar koorston sanagdanab?

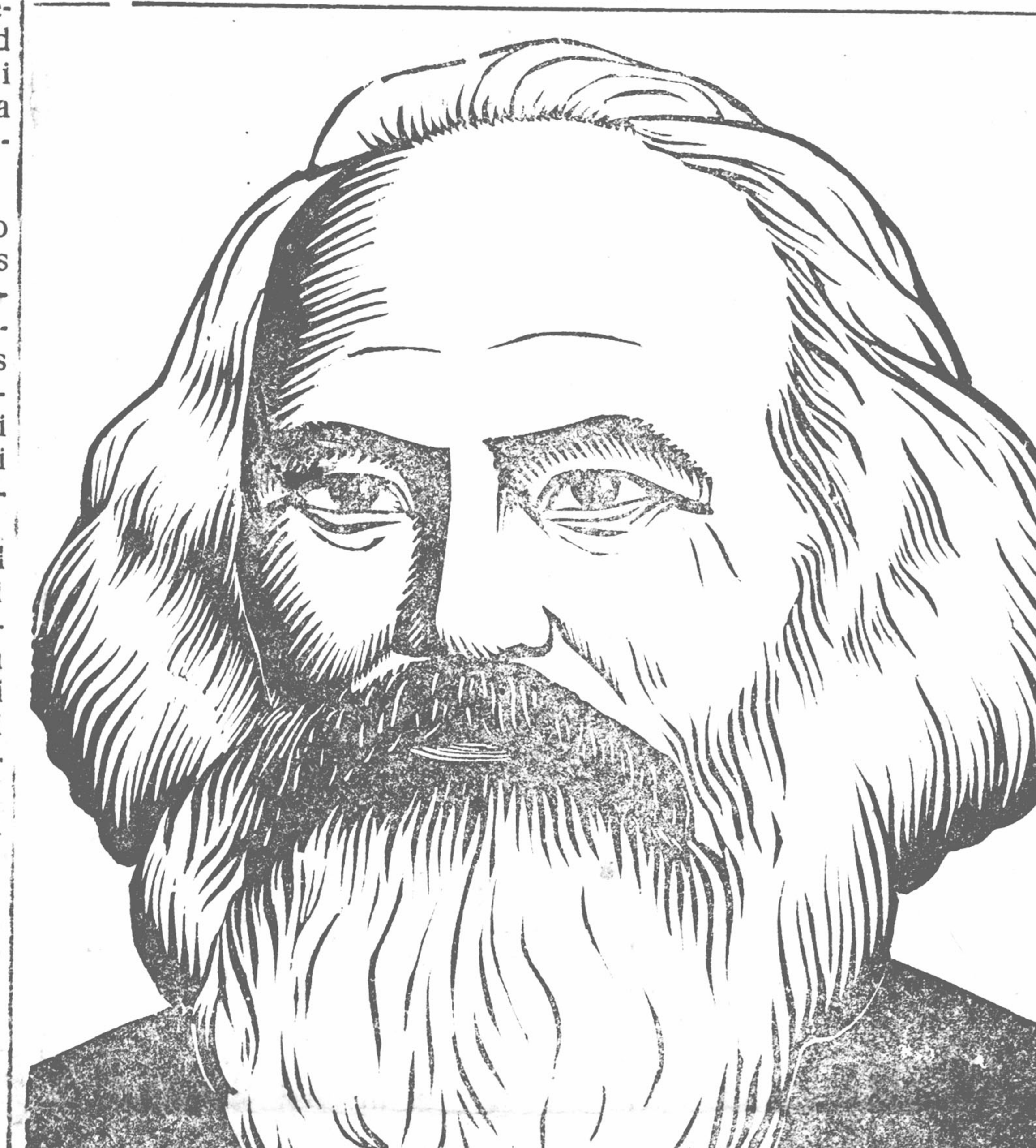
Uçar şaltagaani bol, Maarks geeşe kədəlmərçədiin garta tedenii angiiin medereliigi ərgəkə, tedenii zergeniigi—kuuçanii məlzəlgətə ba darlalta josondo esergyycyylen kyciigi negedkeke zebseg bolko şinzelekii ukaanii komuniiz nerlegdedeg prolitaari angiiin kubiskaliin surgaal anka tyryyn zokioozo əgsən baina. Maarks kədəlməkuçagdan baikadani, kyn amitan geeşe ulas təriin bodolgoor, ukaanii juumaar, uran saikanaar, şazan şytelgeer g. m. kədəlmərilәkə argatai bolkiin urda ldeke uuka, gertei baika ba əməskə josotoi baisan, tiime bolkolo, kyn amitanii amidaralda ceke kereglegdeke juuman zəəri byteelge bol tyygeree arad ergenii əkonoomikiin kəgzəliin odoonii şata byriiin bujuu yjenyydiin tulguuri bii bolgozo, tyynees eşileze ede arad irgenii ulas təriin zurgaanuud, erke baidaliin oilgomzo, uran saikan, şazaniiç mederel delgereke tula, ene kyrtele səərgə ergiyylen oilgogdodog baisaniigi usadkaza, enyynees garka ton kilbarkan bodoto baidaliin uçariigi oilguulsan baina.

„Eneni baga. Maarks bol kapitaaliin yiledberiiin josonii kəgzəliigi ba tyyn deerees togtoko byrzyilig ulas bəlgəmiin kəgzəliigi ileryylsen tuskai zakoon (joso) iledkeze gargasan baina. Nemelte yniin zakoon (joso) ileryyleze gargalgaar, byrzyitenii ekonomiistanariinç ba socialiistanariin buruusaan şyymzelegçediinç karankiida təərizə baisan baikadani, ene keregte gancala sonorzuulga oruulsan baina.

„Şinzelekii ukaanii erdemtei kyn gekede Maarks iime baisan jum. Gebeç, tyynde ene yndesen bişee Kamagiin tyryynde Maarks bol kubiskalça baisan jum. Jamar negen janzaarç bol kapitaalta josonii ulas bəlgəmiigi ba tedeneer baiguulagdasan ulasiin zurgaanuudiigi ebdeke jabadalda kabaadalcaka, tere bol anka tyryyn əəsədtəə əəsədəə erke cələə olgoko ujuum mederel tedende əgəsən prolitaari angiiin cələə erke olkiin keregte kabaadaka egeel ene ynekeere tyynii amidii orşoliin kereg baisan şuu. Tyynii çemeglelni temecel asan. Tiime kaluutaigaar, tiime cukarilta ygeigeer tilme ilaltataigaar tyyn şingi temecegçed əcəən Egeel tiime baisan tuladani Maarksiigi keneeseeç ilyygeer korostozo sanadag baisan jum. Kaantaç ba, demokratureskii ulasiinç zasaguud ilgad ygei adli—tyyniigi cələdəg belei: Kariinç ba, ton zyyn taliigi barisan demokraadnarç byizyiten ken ilgad ygei—tyyniigi kuurmag koboor ba karaalaar dugtaçaldan bulaza oroldodog belei.

Enyynde sedkel bodoloo tabil ygei, kuurmag kobiiç ba karaaluudiiç, tere bol agaalzain şylyse mətəər eterdeg baisan.

Sibiiriin ryydnigyydees abkuulan Kalifoorni kyrteleki, Jevroopa ba Ameerike bykiide olon milijoon kubiskaliin nəkəd sadadaar toogdogço, kəndələgdəgçə tere bol tedenii uidkariin niolboso garguulan nəgçəbə".

tedenii erkim şabinar ba tedenii keregiigi ərgəlzələgçəd Leenin ba Staalinii nerenyydtele adli, bykii delekei deere ərgənəə medegdene. Kaanaç bol, aliç ulasiin ton zakadasan ba çin balai ugluu tokoinuudta, kaanaç bol, kədəlməriçən ba azalçanii zyrken cokizo baigaa gazarta Maarksiin nere komuniisamda orozo zamiigi gereltyylsen sonor tujaan temdeg mən. Tyyntei negen doro ene nere bol, Eengels, Leenin, Staalinii nerenyydteile adli kapitaliistanuud ba pomeeşçiguudiin denç jikedee duriigi gutaadag nere baina. Ene nere bol olon milijoonii kədəlməriiin kyçiigi məlzədəg paraziiduudiin (çusa kykelgeer amidaragçad) dunda, prolitariaad, tariaaçad ba kolooninuudiin aradiigi bogoolçologçodiin dunda, byrzyitenii jamba dyyrgegçed ba tedentei kabaaadalcagçad muu joroton bolko bildaguuçadiin ba sociaal—faşiistanariin dunda aimkai syrdel taraanaa.

Enyynii şaltagani juub?

rçədiin ujuun sedkeliigi boozo baisan ginziigi çuta cokison prolitaari angiiin gaikamşag jike erdemten baisan. Tiiketeigee kamta Maarks geeşe əəriingəə bykii nasiigi prolitaari angiiin bodoto temeceliin keregte əgəzə, ene temeceliigi kətəlbərilesən kədəlmərçən angiiin erkim erkim sain udaridagça baisan juma. Prolitaari angiiin, angiiin temeceliin surgaal deere yndeselen zokioogdoson əəriingəə surgaaliigi Maarks bol ene temeceenii zorilgodo cəm medyylen zoriuulazai.

Maarks bol prolitaari angiiin bagşa baudaridagça baisanii cegnel ton mergeer 50 ziliin yjede Eengels gargasan baina. 1883 onii Maartiin 17—ədər Maarksiin kuurcag deere Eengelsiin kelesəni:

„Daarvin bol amiskalta makabodiin kəgzəliin zakoon (joso) tailbarilasandala adli, Maarks bol kyn tərəlkitenii tyykiin kəgzəliin zakoon (joso) tailbarilasan baina gebel: syyliin cag kyrtele bişilgaliin ukaanii surtaaliin tooskodo

Maarks bol kədəlməriçən angida, tyynii kubiskaliin temecelde tynii angiiin kymyyzel ba emkidkelde əəriingəə bykii emidiin jabadaliigi juuç yleel ygei əgsən baina. Maarks bol prolitaari angiiin tyryyşiin zergende kododoo jabasan, gaikamşagta berke teorieetig, kynde berkeşeelyydees nasan torkoruu cukariza yzee ygei beki komuniista, nugarka ygei kubiskaliin tymen ceregiin tyryyşiin çadabari təgəldər udaridagça mən.

k

KAARL MAARKSIIN NAMTARAAS TOBÇOLSON ZYIL

[...]lkii ukaanii yydenees an[...]cialiismiin eşe yndese tabi[...]lagdasan məlzəgdəsən tyg proletaarinariin kubiskalta [...]rigiigi udaridan zebsegle[...]kamşagta onco mergen bag [...]l Maaks gegçe 1818 onii [...]i ədər Germaani ulasiin [...]dariin Pryysi moziin Triir [...]otodo tərəsən baina.

[...]aarksiin ecege bol advo[...]argaça) azaltai, bajanşag [...], jivrei yndesenii kyn bai[...]ir kotodo gimnaazi sur[...]dyyrgesenii syyleer Kaarl bol Boon koto oçozo yni[...] surguulida oroson belei. [...]s Berlin koto oçozo basa [...]teedte suraza 1841 ondo [...]e garsan azai. Ynevers[...] baikadaa Kaarl Maarks [...]li zuramiin tasagta suraka [...] ilangajaa filosoofi ba tyy[...]oriigi jikaer yzedeg baisan. [...] yjedee Kaarl Maarks bol [...]a kubiskalta yzeliigi barim[...] „zyynii geegeliinkid" geze [...]nda kamaadalcaza, filosoo[...]eliin talaar Geegeliin joso[...]mnoliigi dagaza jabasan Yniversteed surguuli dyyr[...]daraa profeesor bolko sa[...]Boon koto oçosonç bol, tere yjiin kargis kara zasagiin kar şalsanii şaltagaanar, tere zorison zamaaraa caaşaa jabakaas arcaka uçartai bolson belei.

Mən tere yjede Liuudvig Fejerbaak geze medeeze erdemte kynii zygees teoloogi yzeliigi şyymzelze, materialiis joson teişe kandaka jabadal garça, udal ygei materiaaliizm delgerçe ekilsenii zabşaanda K. M. bol Eengles nəkərtəjəə kamta Fejerbaakiin materialiis yzeliigi barimtalka bolson gebeç, L. Fejerbaakiin imagta bişalgakiin çanartai materialiizmiin kyree dotor, jireedyide proletaariinariin jike ideoolog bolkoo baisan Maarks Eengles kojor əni udaan bagtaza jabal ygei, caaşadaa josotoi daiçalkii materiaaliizmiin zamda oroson azai.

Tere yjede Reinii radikaal byrzyiner bol zyynii geegeliinkidiin nələəgəər emkidze. Keelne kotodo „Rein i Gazeeta" geze sonin biçeg 1842 ondo garza ekilkedeni K. M. bol tus soninii akalagça redaagtor bolzo keelne koto oçoson baina. Maarksiin erkilze baikada tus gazeete bol kubiskalta demokraad yzeliigi nebteryylkeni ton ile bolzo, zasagiin zygees kinaka jabadalni tyrgedeze, syyldə 1943 ondo byri kaasan baina.

1843 ondo Maarks bol Kreicnaaka kotodo samaga ababa. Tere ziliin namar cagta K. M. Pariiz koto oçozo, „Neemec-Francuuziin zil byriiin sedkyl" geze radikaal yzel barimtalsan sedkyl gargaza ekilbe. Tere sedkyleni udaan baiza çadal vgei zogsoçosonç bol tus sedkylde K. M. kubiskaliin udka çanartai biçegyydiigi tolilson belei.

1844 onii sentiaabri sarada Fridriin Eengels gegçe Pariiz koto oçozo, kedeken konog baika zuuraa K. Maarksiin ton oiriin nəkər bolson baina. Tere cagaas koişo Maarks Eengles kojor bol Pariiz kotiin tiike cagiin kubiskalta jaba dalda tuiliin idebkiteigeer kamaadaba. Maarks bol Eengelstejee kamta kubiskaliin keregte şuud orozo, socialiizmiin tukai zizeken byrzyilig josonii eldeb surtalnuudiigi eris zəriçən temeceze, proletaariiin socialiizm bujuu komuniizmiin teoori ba taaktikiigi zokioon gargaba.

1845 ondo K. M. bol ton ajuulta kubiskalça geze toologdozo Pryysiin zasagiin bagaar Priizaas cələgdəkədəə Briyysell koto ocoson baina.

1847 onii kabar maarks Eengles kojor „komuniistanariin eblel" geze surtal nebteryylke niuuca bələgtə kədəlmerilzə, tus onii nojaabri sarada Loondon kotodo bolson II dugaar kuralda aikabtar golduugaar kamaadasan baina. Tus kuraliin daalgabariaar aldarta „komuuiis namiin manefeest" zokiooson 1848 onii fevraali sarada keblegdeze garaba.

„... Ene zokiooldo keterkei mergen ile todoor şine yzel gargaza yzyylsen zyilnyydeni; niite olonii baidaliigi negen zerge bagtaalcasan, udaa udaagaaraa zokildoson materialiizm; kəgzəltiin tukai byrin gyiced ba gyn nomlol bolko dialeegtika; komuniizm josonii şine bəlgəmiigi baiguulagça bolko proletaarinariin byke delekein tyy ketei kubiskalta yyrge yilesiin ba angiiin temeceliin teoori geke zergiin zyilnyyd baina"— geze Leenin cegnesen baika juma.

1848 onii fevraaliiin kubiskal bolzo ekilkede K. M. bol Beelgi ulasaas cələgdəzə, basa Pariiz oçood, tendees maartiin kubiskal bolsonii syyleer Germaaniiin keeln koto jiresen baina.

1848-49 ondo K. M. bol „Reinii şine gazeeta" geze proletaarinariin kubiskaliin zebseg bolko soninii akalagça redaagtor baiba. 1849 ondo ilasan kargis zasag bol Maarksiigi syydte əgçə, syyd deeree keregeni cagaarsanç bol, tus onii mai sarada Germaaniaas cələgdəzə Pariiz oçood, endees mən onii ijyyni sariin syrte zagsaaliin syyleer basa cələgdəzə Loondon oçozo. tende nasaniigaa eces boltor suusan azai.

1850 garan 60 raad onii yjede sergesen demokraad josonii kədələəndə K. M. bol udaridan kamaadaza, 1864 onii sentiaabriiin 28-nii ədər „Olon ulasuudiin kədəlməriçədiin nəkecəə" geze aldarta I dygeer internacanaaliigi baiguulsan belei. „Maarks bol ene bəlgəmiin sənəsəni baiza, tyynii, tyryynii „kandaka biçeg" bolood, olon zyil togtool, medyylge, manefeestanuu diin zokioolçoni baisan.—(Leenin)

K. M. bol proletaariiin çanargyi ba Maarksiin yjees uridaki socialiizmiin eldeb janziin yze surgaal salaanuudtai eris tes temeceze, olon oronuudiin kədəlməriçən angiiin proletaar zorigto temeceliin negedkemel taagtika bataar tabisan baina.

1871 ondo Pariiziin komuuna unaza, basa daraani Idygeer internacanaaliigi bakuunintanii kagalsanii syyleer Evroooo orondo internacanaaliin orçozo baika arga ygei bolzo Maarks bol 1872 ondo Gaaga kotodo internacanaaliin kongrees zarlaza. internacanaaliin jərənkii zəbləliigi Niu Ior abaaçaka geze togtooson azai.

K. M. bol əəriingəə nasan dotor keden olon onco gyn udkatai zokioolnuudiigi gargaza kubiskalta proletaarinariin temeceliin zebseg bolko kubiskaliin teooriiin ekiigi şinzelke ukaanii yndeseer, materiaaliis dialeegtikiin meetedeer beki bata tabiza, proletaarinariin erkebişe ilaka taagtika ba socialiizmiigi baiguulka məriigi neekiin gadana, bejeeree kubiskaliin keregte idebkiteigeer oroldozo, ilangajaa əbəgən nasandaa internacanaaliigi baiguulka emkidkeliin jike azal ba kubiskaliin jabadalda bejee gam kaira ygei oroldoson deerees beje tenkeeni muudaza 1883 onii maartiin 14 nii ədər, gertee suuza baisan sandali deeree suumga amagaianaar niydee aniza ketiin ketede noirsoçoson belei. Maarksiin bejiigi Loondon kotiin Kaigeit geze kyyr kadagaldag gazarta kadagalsan baina.

Maarksiin gaikamşag mergen surgaaliigi Leenin bol ulamaar del belen zəbəər bejelyylze çadasan ba Leeninii nəgçəsənəəs koişo byke delekein proletaariiin udaridagça bolko nəkər Staalin odoo bejelyylze ulam bajazuulza baina.

V. I. Leenin.

Kaarl Maarksiin surtaliin tyykete kubi zajaa

Maarksiin surtaldaki tyryy çukala zyileni bol socialiis bəlgəmiigi baiguulagça bolko proleţaarinariin byke delekein tyykete yilesiigi ileryylke jabadal bolno.

Maarksiin nairuulza biçesenees koişo byke belekei deere bolson uçaral jabadaluud ene surtaliigi batalsan baina juu?

Maarks bol ene surtaliigi 1844-ondo anka tyryyn gargasan belei. 1848 ondo keblegdeze garsan, Maarks ba Eenglesiin „Komuniis manifeest“ bol tere surtaliin bykeli byten, zyil daraalan zəb zyitei ba odoo kyrtele erkim sain kebeeree baiza baigaa nairuulgiigi gargazai. Byke delekein tyyke bol tere cagaas koişo tasarsan baina: 1) 1848 onii kubiskalaas Pariiziin komnuna (1871 on) kyrtele; 2) Pariiziin komuunaas orosiin kubiskal (1905 on); 3) Oros kubiskalaas koişo.

Ene gurban yjes tus byride Maarksiin surtal kerkin bolzo baisaniigi karaad yzejaa.

I

Negedygeer yjiin ekinde Maarksiin surtal jaabaç ezelze baigaa ygei. Ene surtal bol imagta sociaIiismiin maşa olon toonii fraagcanuud ba salbarinuudiin negeni bolzoi.

Ezelze baisani bol manai naroodniguudţai yndesendee negen tөrөltei, socialiizmiin foormonuud belei: tyykiin kөdөlgөөnii materaliis yndeseniigi oilgozo medeke, ygei, kapitaalta bөlgөmiin dotorki angi byriiin byteeke yiles ba udkaçanariigi ilgaza çadaka ygei, eldebiin socialiis udkatai mete bolzo yzegdeke, „aradiin“ tukai „ynençe şudarguugiin“ tukai, „erkiin tukai g. m. koson ygeseer demokraad kubilaltanuudiin byrzyilig udka çanariigi daldalka jabadal baisan şuu.

1848 onii kubiskal kadaa Maarksiin socialiisma kyrteleki bykiile tiime şuugiaatai, alag erleen cokilto bolson baina. Pariiz kotondo 1848 onii ijyyniiin өdөryydte respyyblikiin byrzyiner kөdөlmөriçөniigi buudasan jabadal bol gancakan proletaarinariin socialiis ugçanariigi byrimөsөn todoruulsan baina. Ene angiiin bejee daangi baidalaas Liberaal byrzyiner jamar negen busa reaagca bykenees aikaasaa zuu dakin ilyy aidag baizai. Aimkei liberaliism ţere reaag ciin өmenө mөlkizө baiba. Tariaaçan kadaa feodaliismiin yldegdeliigi kajasan jabadalda kanaad, kөdөlmөriçөnii demokraati ba byrzyitenii libariliism kojoriin koorondo baga saga guibasaar tere yjiin baidaliin talada orozoi. Angiiin çanargyi socialiisma ba angiiin çanargyi poliitika tukai bykii surtalnuud bol udkagyi kooson zyil bolçozoi. Pariiziin komuuna (1871 on) ene byrzyitenii kubilaltiigi tөgөskөzei; gancakan proletarinariin baatarlig zorigiin kyceer respyblike, t. k. nen ylemze kalkabçagyi foormotoi angiiin karilcaanuudiigi dotoroo bailgadag ulasiin baiguulgiin foormo bekizesen baina.

Bykiile busad Evroopiin oronuudta ylemze budaliaatangi ba tөgөskөl dutuutai kөgzөltө bol mөn tere togtonison byrzyitenii bөlgөmdө kyrgesen baina.

Jike şuurgan salki ba kubiskaluudiin yje bolko negedygeer yjiin eces bagta (1848—1871 onuudta) maarksiin uridaki socaliism ykezei. Bejee daasan proletaarinariin namuud tөrөzө garsan baina: I Internacionaal (1864—1872 onuud) ba germaaniiin sociaaldemokraadnar.

II

Kojordugaar yje (1872—1904 onuud) bol negedygeer yjeesee „namduu“ şinzeeree, kubiskaluud ygei baidalaaraa ilgardag baina. Dorono dakin bol tyynde kyrtele urgazaa amzaa ygei baizai.

Baruundakin jireedyi kubilaltanuudiingaa cagţa beledkeke „namduu“ beledkeliin yjede orogyi.

Өөriingөө yndeseer socaliis çanartai, proleţaarinariin namuud byrildeze bisan baina edener bol byrziitenii parlamentariizmiigi aşaglan keregleze, өdөr byri gardag keblel soninuud, өөsөdiin gegeereliin gazaruud, өөsөdiin profeesiin eblelyyd, өөsөdiin koperatiivuudiigi bii bolgozo surça baisan baina şuu. Maarksiin surtal gyiced ilalta kiize, өrgөzөn delgerçe baisan şuu. Proletaarinariin kycenyydiigi tyyn abka ba cugluulka, mөn sajakanaar bolko baildaanda beledkeke jabadal kadaa aazamkan bolboç keberilgyi uragşa dabşaza baisan şuu.

Marksiismiin teooriiin ilalta bol tyynii daisanguudiigi marksiistanariin kubcasaar kubcaluulkada kyrgesen—iime tyykiin dialeektika baina. Dotoroo өmөkirsen liberaliism bol socaliis oportuniismiin dyrsetei bolzo, bejee sergeekiigi zabdaza baina. Aguu jike baildaanda kycenyydee beledkeke jabadaliigi tedener bol tere baildaanuudasaas bucaka niucaka udkaţaigaar tailbarilaza baisan şuu. Kөlөsөnii bogoolçolgiigi esergyyceze temeceke temecelde keregţei bogoolçuudiin baidaliin saizaraltiigi, bogoolçuud bol çөlөө olko өөsөdiingөө erkiigi taban mөngөөr kudaldasanii udkataigaar ileryylze baisan baina. „Niitiin nairal“ (ţ. k. qoolçolgotoi nairaldaka nairal), angiiin temeceliigi tebçeke g. m. zyilyydiigi aimkaigaar nomlono. Socaliis parlaamentanar, kөdөlmөriçөnii kөdөlgөөnii eldebiin tyşemed ba „saişaan dagagça“ surgaalitanii dunda tedenii taliigi barigçad maşa olon baizai.

III

Oporţuniistanariin „niitiingee nairal“, „dimokraaţiiin“ yjede jike salki şuurgan garkani zailaşagyi bişe gedegee magtaza amzaa ygei baitarani Aazida aguu jike delekein salki şuurganii garka şine gazar neegdezei. Orosiin kubiskaliin udaa darii ţyyrig, peers, kitadiin kubiskaluud garçai. Odoo bol bidener ton egce ene jike salki şunrganuud ba tyynees Evroopodo jireze, „sөөrgө yzegdeke yzegdelyydiin“ yjede suuza baina şuu. Eldeb tөrөliin „bolboson“ cyybernyydiin şydee kurcadkan byliyydeze baigaa, kitad respyyblikiin kubi zajaa jamarç bөlөg, delekeideki jamarkanç kycenyyd, Aazida kuuçan kamzalgata josiigi selbin baiguulza, çadaka ygei, mөn aazi ba zarimdag aaziiin oronuudtaki arad olon tөmөnii baaţarlig demokratiismiigi gazar deerees namnan zailuulza çadaka ygei şuu..

Evroopodo kapitaliismiigi esergyycen temeceke eris şuud temecel urta udaan bolzoroor koişologdoson jabadal kadaa olon tөmөnii temeceliin beledkel ba kөgzөltө kojoriin uçar baidaluudiigi [illegible] kaikaramzagyigeer yzedeg za kynyydiigi cөkөrkө jabadal ba anarkiismda kyrgeze baisan baina. Odoo bol anarkiis cөkөrөl kadaa keçeneen karalgan ba bizagei bolkiigi bidener yzeze baina.

Doloonzuun milioon zontoi Aaziigi evroopiinkitai ab-adalikan zorilgiin tөlөө temeceke temecelde oruulka jabadaliin faagtaas cөkөrөliigi udkan abka bişe, karin cag kөgzөliigi udkaza abka keregtei.

Aaziin kubiskaluud kadaa өnөөkilө liberaliismiin sarig zyrkegyi jabadal ba gutamşag muugi, өnөn demokraad olon tөmөnii bejee daangi jabadaliin өnөөkilө onco udkaçanar, mөn jalnar negen byrziiner bykenees salaka prolitarinariin өnөөkilө ile ţodorkoi salalgiigi yzyylsegeesen baina. Evroopiinç turşalga, Aaziiinç turşalga garsanii syyleer angiiin çanargyi poliitikiin tukai, angiiin çanargyi socaliismiin tukai keledeg kyniigi kyker dotor suulgaad, jamar negen avstraaliin ţibiin kengyryytei zergelyylen karuulza baibal zokino.

Aaziin udaa Evroopo kөdөlөn ekilezei, kөdөlkөdөө aaziiinkitai ton adali bişeer kөdөlzөi. 1872 1904 onii „namduu“ yjes bucaltagyigeer oçozo, mөnkөzөrbө. Ynecen ba treestnyydiin darlalta bol ediin zasagiin ekonoomikiin temeceliigi yzegdeedyi kurcadkaliigi gargaza baina, ene kurcadkalani kadaa liberaliizmaar nen zab[…] gagdasan aangliiin kөdөlmөriç[…] gi kyrtele suuriaasani kөdөlg[…] baina. Kamagiin „katuuçul[…] byrzii-juunkernyydiin oron b[…] Germaanidaç gesen bidenii yze[…] baitala ulas tөriin kriizes bolb[…] ço baina. Ganig galzuu zerze[…] giin tөkөөrөlgө ba imperialiiz[…] poliitika bolbol odoo cagiin E[…] piigi torkotoi dari şingi „ni[…] nairal“ bolgozo baina. Bykiile[…] ziinamuudiin zadaral ba prole[…] rinariin bolbosorol kadaa kelb[…] gyigeer uragşa dabşan jabaza[…] na.

Marksiismiin garsanaas k[…] bolson byke delekein tyykiin […] ban jike yjes tus byri marksiis[…] şine şine batalalganuud ba […] şine bajarnuudiigi tөryylen ga[…] saar jirezei. Sajakanaar ganças[…] ke tyykiin yje bol proletarin[…] surtal bolko marksiismda byri[…] bajariigi tөryylen gargana şuu.

1913 onii maartiin 14 (1).

Maarks tariaaçad tukai.

„Taanuud bol Kaarl Maarksiin tukai duulsan ba tyynii dyriigi karasan bezete gebeç, bykii azalçadiin suuta bagşa ene kyn tariaaçanii asuudalaar kөdөlmөrilөzө kedөө azaliin kapitaliismiin şugamaar bekizeke zamda uçarasan tariaaçadiin zobolon ba jadaral bykiigi ali tukai zyrkee өbөdөlcөn baiza biçedegiigi taanad bygede bişe medene. Ene gaikamşagta ukaatan ba erdemten kynii nөgçөsөөr 50 zil bolsonii oi bolkojoo baina. Manai yjede Leenin ba Staalin mөtө tere kyn bol najaad ziliin yjede өөriingөө nөkөr Eenglistei kamta, tariaaçanii baidaliigi şinzelen yzeze medesen ba tyynee biçesen baika jum. Egeel tere Kaarl Maarks, ene kubiskalça jike erdemten azalçan aradiigi darlasanii tөlөө kapitaliistanuudta jaaş ygei kordol tөgөs gaikamşagta[…] dasanuudiigi biçesen baina. […] bol aanglisiin kapitaliistanar […] şan geze өөsөdiingөө kөdөөnii […] liigi jikedkeseniigi. kaişan […] tedener zizeken tariaaçadiigi […] kiiseniigi, beje makabodaarni […] gasaniigi tedeniigi suuza ba[…] өөsөdiin gazaraasani kөөsөn[…] koninii azal barikiin lula tere[…] zar buliaaza abasaniigi, niitiin […] baatai gazariiç өөsөd pomee[…] guudiin ezemdelelgede korio[…] abasaniigi, tariaaçadiin gazaru[…] gi buliaaza abasaniigi ba өө[…] diingөө өmçiin bolgozo byri[…] seniigi biçeze karuulsan baika ju[…] (Byke kolbootiin kolkoosiin u[…] rniguudiin anka cuglaan deere […] L.M. Kaganooviçiin kelsen ile[…] lees abtaba.)

Kaвariin tarilgiin kampaanida Beledkekiin tukai

Nөkөd Çemediin ba Markiizoviin iledkelyydiigi sonosood BK (b) Namiin Mozkom ba MKK—iin kamtarsan pleenymiin batalan absan togtool

Leeninii TK—iin udaridalga doro jabaza namiin gyicedkesen ilaltanuud dotor Buriaad Mongoliin namiin emki baiguulga bol kedөөnii aza akuin yiledbaride nileed jikeeken amzaltanuudiigi bejelyylsen baina Respyyblikiin tarilgiin debisker bol tyryyçiin tabanzil dotor 27,7 % өsөbө. Tyryyçiin tabanzil dotor emkidkegdesen ba respyybligiin byke ailuudiin 60 % negedyylsen 1646 kolkoozuud bol tarilgiin debisker dotoroo 76 % bolko zişeete kemzee ezelene. MTS—nuudta tarilgiingaa azal kiilgedeg kolkoosçodiin 17750 aza akuinuud bol 1932 ondo 105 mingan gegtaar tariaa tarisaniini, kolkoosçon byriin aza akuida 5,91 gegtaar kyrteke azai. Buriaad oronii socialis josonii tariaalangiin talanuudta 3520 tariaaçanii moridiin orondo, 237 traagtor kedөlmerizө baina. Tabanziliin kugacaa dotor Buriaad orondo 1556 mingan tөkөrigiin sloozno ba kagas sloozno maşiinanuud oruulagdazai.

Ene bygede bol kolkoosuud dotoriin azaliin byteeciigi debşyylsen ba өmçiin aza akuinaas kolkoosiin aza akuin ilyy deere baisaniigi barimtalan todoruulsan baina. Urida ediin zasagiin talaar kozomdoogi baisan Buriaad oron bol socialis josoor kurdan kөgzөkө bata zamda odoo orozoi.

Kojordugaar tabanziliin tyryyçiin kabariin tarilgiigi өngөrgөkө keregte namiin emki baiguulgiin өmөnө tabigdasan zorilgonuud bolbol 4 zilde amzaltatai gyicedkegdesen tabanziliin jikees jikeeken gyicedkelyyd, oron doto'oo aguu jikeeken ba şiidkekii çanartai anginuudiin kubilaltiin bolson uçar ba kolkoz, sovkoozuudiin tariaalangiin gazaruud deere socialismiin ecesien ilasaniigi tyşeglөө, өndөr sain urgacatai bolko tariaalangiin gazariigi erkim sainaar eldyyrileke ezaliin byteeciigi өndөr jike bolgoko ba kolkoozuudiigi emkidkelge, aza akuin ba ulas tөriin talaar bөkizyylkiin tөlөө temeceke temecelde byke kolkoozçod, azalçad өmçөtөniigi kubiskaliin idebki keçeeleer zebsegleke jabadal mөn geze BK (b) Namiin MK ba MKK—iin kamtarsan pleenym toolono.

Kolkoosuudiigi emkidkeliin talaar bөkizyylke, teden dotoroos koroton etegeediigi kobko cokin kajaka, kolkoozuudta şalgagdasan ynөkөөr bolşoviig kaadranuudiigi songon olko ba kolkoosuudiigi ynөkөөr bolşoviig josonii bolgoko zorilgonuud odoo tabigdaza baina". (Staalin),

1932 onii kabariin tarilgiigi өngөrgөkө kedөlmөri emkidkeke jabadalda baisan dutamaguudiigi pleenymiin udaa temdegleknei:

a) Namiin emki baiguulganuud ba gazar tariaalangiin ba kolkoozlin alban gazaruudiin kedөlmөrini keterkei sula baisan deerees beledkeliin kemzee jabuulganuud cag bolzortoo erkilegdee ygei;

b) Respyyblikiinç ba aimaginç nam, zөblөl ba gazar tariaalangiin alban gazaruud bol tarilgiin jabaciigi opiratiiv udaridalgaar sulaar udaridasan;

c) Urgaciigi deeşelyylke, kolkoozuud ba yrgelziin brigaadanuudiigi bekiizyylke kedөlmөriigi emkidkeze çadaa ygei, tarilgiin gol asuudaluud ba kedөlmөriin çanar saizaruulka jabadaliigi toiruulan өrgөn olon tөmөn sulaar elsyylegdesen;

ç) MTS ba kolkoozuudiin bol agroteeknikiigi nebteryylkiin tөlөө sulaar temecesen baina. Gazaraa muugaar eldesen (zabsar gargaza kagalaka), nege gazarta nөgөө janziin tariaa keden ziliin kugacaa dabtan tariza baisan, tariaalangiin gazariigi gelteegçe өbө sөn ba kulaganaan, korokoi şumuultai sulaar temecesen, tarilgiin yjede yrisee yrisen ba kuluusan, niitiin kaadranuudiigi (traagtaristа ba brigadiiruud) sulaar beledkegdesen baina:

d) angiin daisanii jabuulganuudiin maiaguud bayzegdelyydtei temeceke temacel dutamag baisan. Yynii ulamaas zarim gazar tariaalangiin alban gazaruud ba kolkoozuudta şurgan oroson niudargan etegeed bol urgaciigi deeşelyylke kedөlmөride aguu jike saad todkor kiisen baina.

e) Namiin emki baiguulganuud, Gazar tariaalangiin aradiin komisariaad ba tyynii doodo şatiin alban gazaruud bol kolkoosuudiin kedөlmөriigi todo nigta operatiiv udaridalgaar kangadag ygei, gazar tariaalangiin alban gazaruudiin kedөөnii aza akuin yiladberiees tasarkai baina, kynde surtaltaigaar kabineedtaa suugaad kedөlmөrilke, kedөө nutaguudiin asuudal ba eriltenyydiigi cag bolzortoni darui ankaran oilgoko ygei jabadaluudiin yzegdeze baisaniigi keden olon kedөөnii aza akuin kampaanianuudiigi өngөrgөsөnii turşalgaas ileresen, ene ucar bolbol kedөөnii aza akuigi udaridaka kedөlmөriigi jөrөnkiidөni suladkasan;

f) 1933 onii tarilgada beledkeke kedөlmөri bol zigşyyritei sula kurdabçalalaar jabaza baina. Buriaad oronii tөbiin ba nutagiin emki baiguulganuud bolbol jireke tarilgada erkilegdeke byke jabuulganuudiigi emkidken beledkeke jaaadalda daiçalkii josoor elsen oroo ygei baina. Kedөlmөri bol zandөө byteke josoor jabaza, kabariin kampaaniigi tasalduulba bodoto zanalta bolzo baina.

Deere dursagdasan zyilyyd ba kabariin tarilgiigi өngөrgөkө ba urgaciigi debşyylkiin talaar nam ba zasagiin gazariin zygees ulasiin өmөnө tabigdasan tuskai zorilgonuudiigi yndөse bolgon barimtalaza BK (b) Namiin MK ba MKK—iin kamtarsan pleenymiin togtookoni:

Urgaciigi deeşelyylke talaar

Buriaad Mongoliin respyyblikiin uçar baidalda urgaca debşyylke zorilgonuudiin onco çukaliigi karaadaa abça, urgaciigi debşyylke todo nigta jabuulganuud bolgon udaa toolngdoko zyilyydiigi batalka:

1. Agroteeknikiiu jabuulganuudiin kemzee: 15000 gegtaar tariaalangiin gazarta casa togtooko 15000 gegtaar tariaalangiin gazariigi şibke ba yneseer өtөgzyylke, 145460 gegtaar gazarta selgyylen tarika josiigi zөbөөr kereglеke, 378530 gegtaar gazarta triijereer ilgan soortolson yriseer tarilga kiike, 224330 gegtaar gazarta golovniaagaas ceberlesen yriseer tarilga kiike, 265160 gegtaar gazarta maşlinaar zergelylen tarilga kiike, 12290 gegtaar gazarta soortolson yriseer tarilga kiike, 186290 gegtaar tarilgada geelgetei temeceke, 396360 gegtaar tariiga korlogço eldeb kulaganaan, korkoi g.z. koroton ba ile todo geelgenyydtei ta: temeceke, 600 gegtaar tariigada milioraaca (usalalga) kiike, respyyblike dotoriin gol gol urgaçiin kemzee bol namariin kara tariaan 10,3 centnir, kabariin kara tariaan 8,4 cent. şiniice-8,8 c. ovioos-9,8 c. jaçmeeni-8,7 cent. gegtaar byriees kuriaagdakaar baika josotoi bөgөөd tariaanuudiin dunda urgacani gegtaar byriin 8,5 ceentnir, kartaavkiin-120 ceentnir baikaar togtooko.

2. Yrisenii tariaa ceberleke, yrisenii keçeneen urgakiigi şalgaka kuurai koroor yrisee ceberleke jabadaluudiigi maartiin 15 aas kozom bişe dyyrgeke, enyynii tula rajoonuud bol cag bolzortoni yrisenyydiingee deezenyydiigi gazar tariaalangiin aradiin komisariaadta ilgeke, dutuu maşiinanuudiigi kedөө nutaguudta gargaka ba tarilgiin kedөlmөriigi 2-3 eelzeegeer jabuulka bolgon emkidkeke josotoi.

3. Tariaalangiin gazar өtөgzyylkiin tula şibke өbөl çireze gargaka ba ynese cugluulka jabadaluudiigi tөsөbiin daalgabarinuudiigi kangaka kemzeeteigeer emkidkeke.

4. Urgaciigi deeşelyylke kemzee jabuulganuudiigi cag bolzor dotoroni ba zөbөөr bejelyylkiin tөlөө keriuucaka kariuucalganuudiigi aikomuudiin sekritaruud aimagiin gyicedkeke komiteeduud ba aimagiin KK-iin tyryylegçeneer, sovkoozuud ba MTS nuudiin direegteruyyd, kolkoosuudiin pravleeniiin tyryylegçeneer, somonii zөblөlyydiin tyryylegçener, yyriin sekritaarnar ba brigadiirnarta daalgaka bolgon togtooko.

5. Gancala, cogco kemzee jabuulganuudiigi bejelyylbel urgaca bol yneker medegdekeer debşeke bolno, uçarani, bejelyylegdee ygei kemzee jabuulga byken bol busad kemzee jabuulganuudiingaa aça yriigi sөnөөkө azai. Agroteeknigiin kemzeenyydiigi bejelyylkiigi ilete koişo tatasan kynyydiigi namiin ba syydiin katuu kariuucalgada kabaaduulka.

6. Gazariigi ezegyi josoor edleze baisan ba aza akuigaa bolboson josoor erkilke jabadalda saad kaalta bolzo baisan uçaruud bolko, sovkoozuud, alban gazaruud, busa kolkoosuudiin emki baiguulganuud ba kolkoosuudaas garsan kynyydte bodoto kereg deere kolkoosuudiin edleze baisan gazaruudaas tasalaza өkө, kolkoosuudiin koorondo gazariin kubaari kiike jabadaluud bol yndeseeree usadkagdaka josotoi. SSSR-iin TGK ba AKZ kojoriin 1932 onii sentiaabriiin 3-nii togtooliigi yndese bolgozo, kolkoos byriin azallaza baisan byke gazarnuudiigini odoo baisan kileereni tedende batadkan өkө, şine togtoson kolkoosuudta cag bolzortoni gazar gargaza өkө ba şine oroson geşyydiini gazaruudiigi kolkoosuudta tasalaa өkө jabadaluudiigi kangaka.

7. 1933 onii kabariin tarilgiin kampaaniiin ekin kyrtele tөlөblegdөsөn kedөөnii aza akuin zoononuudta taaruulan MTS uuudiin karijaadaaan byke sovkooz ba kolkoosuudta zөbөөr selgylen tarilga kiike josiigi nebteryylke busa kolkoosuudta tus keregiigi jireke zunii yjede ene ziliin namariin tarilga kyrtele bejelyylke. Kedөөnii aza akuin zoonunud, selgyylen tarilga kiike gazariin tөsөbliyyd ba rajoonuudiin gol yiledberiin janza tekөlde ba MTS, kolkoos byriin yiledberiin çiglelde taaruulan tedeniigi todookoiin tukai asuudaluudiigi kedөө nutaguudta nigtalan kelceke jabadalda darui oroko, geke zuura tus kedөlmөride zaabol өrgөn olon tөmөn kabaaduulagdaka josotoi. Ene kedөlmөride ulasiin tөsөbtө daalgabarinuud, odoo cagiin teeknikiin ketel nairuulagdan abtasan azaliin resyyrsenyyd ba oroosoto tariaanii tarilgiigi өrgөdkөkө arga zyinyyd karaada abtaka josotoi. Gazar eskemzelelgiin kedөlmөrinyydiigi apreeliiin 15 kyrteledyyrgeke.

8. Ene ziliin zorilgonuudiigi dadasan agrominimyni (tariaalangiin azaliigi bolboson josoor erkilkiin doodo zergiin kemzeenyyd zokioozo, tyynee darui rajoonuud ta ilgekiigi Gazar tariaalangiin aradiin komisariaadta daalgaka...

9. Gazar tariaalangiin azaliin teeknikiigi şudalaka, gazaraa erkim sainaar eldeke, agroteeknikiigi kereglеke jabadaluud bolbol gol çukala zyilyyd bolgogdoko josotoi. Gazaraa erkim sainaar eldeke ba agroteeknikiin kereglekiigi kyseke ygei ba gazar gemteegçe өmçөtөn bol odoo ezeleze baisan gazaraar urgaçaar doosgo gaza kuuriin nyylgegde e josotoi.

10. Manlai bolzo jabaka yyrge geicedkeke josotoi namiin geşyyn byriin өmөnө kedөөnii aza akuin, kolkoosuudiin yiledberiin teeknikiigi şudalaka zorilgo baika bolo. Namiin geşyyn bolbol kolkoosuudiin yilenberi şudalaa ygei baikadaa, şine baidalda kedөөnii aza akuig, udaridaza çadaka ygei dөөre toologdoko josotoi.

(Yrgelzelelni өglөөdөriin dugaarta garana)

Zөвlөltө ulas dotor

Gegeereliin kedөlmөriçөn вyken Maarksiin surtaalaar zeвsegzeke josotoi.

...vaa, 13 (T). Pedagoog Mar... ...riin bөlgөm bol byke ge... ...kedөlmөriçөdtә uriaalka ...geer kandaza Maarkş, Eengl's, Leenin ba Staalinii zokiooluudiigi şudalan medekiigi duudaba. Enyynii uçaraa tus zokiooluudiigi zөbşөldөn kelceke bөlөgyyd, dyketigyyd ba kolegtiivuudiigi emkidkeke ba ali olon leegce iledkelyydiigi emkidkeke, viistavka nomiin sanguudiigi neeke josotoi.

SSSR-iin şinzelkii ukaanii erdemiin akaadeemida

...graad, 13 (T). Maartiin 16-... ...boltor өngөrgөgdөkө er... ...akadeemiin seessi kural ...arl Maarksiin nөgçөsөөr ...gyicesenii keregte zori... ...luskai zasedaani өngөrgөg... akadeemi bolbol Kaarl Maarksiin nөgçөsөөr tabinzil bolsonii oido zoriuulsan nom debteryydiigi baigça maartiin syyleer gargaka baina. Tus nom debteryydiin tyryyçiin kubini Kaarl Maarksiin baidal suudal ba maarksiizmiin gol zokiooluudta zoriuulagdasan baina. Ko... ...iin narin ukaanii erdemiin... jordoki kubini Maarksiin surgaaltai zokilduulan baigaaliin josonii erdem ba mergen erdemyydiin probleemenyyd delbөlegdene. Ede sboornig debteryydiigi zokiooko keregte 15 akadeemik erdemted kabaadana.

Marks, Eengls, Leenin, Staalinii zokiooluud yzveeg kelen deere

...enta, 13 (T). Kaarl Maar... ...gsөөr tabin ziu bolsonii ...yzbeegiin keblelliin ko... ...Leenin ba Staalinii zoki... olonuudiigi yzbeegiin tyzeemiin j i v r e i g i i n yigyyriin kelenyyd deere keblen gargakani. Mөn tyyngelen Maarks ba Eengeliin tyyberilsen zokiooluudiin nege toomto debter ba arkiiviin ekindygeet toom keblen gargana.

Enyynees zişee aвagtii

...ge. Orongiin somonii „Ky... ...geze kolkoos mal azaliin ...eesedüngee yiledberiin ...eere. RSFSR-iin AKZ ba ...namiin koroonii BM ula... ...Z-iin mal azaliigi şalgan ...ege gabsagai sariin tukai ...togtooliigi zөbşөө. Caana... ...deere abasan daabarini ...alaa ere emeereni ba nasa nasaarani tus tusadani kynde daalgaza өkө. 2) maliin azalda jabaza baisan kyynii azalta өdөriigi 5 konog byrideni azalta өdөriin debterte biçeze baika. 3) maliin brigaada gaalta kiize dutuu dumdiigaa saza baika. 4) maliin idimçi koroiçi tөsөbiin josoor naribçalan idyylke, 5) maliin tөrөkө ba өbөçөn maliigi bailgaka bairanuudiigi balguulka. 6) maliingaa brigaadiin dunda Kara Ulaan sambar baiguulka ede bygede zyilyydiigi zөbşөөd, bide mөtө maliin azaliigi oroldokiigi tus somonii „Ulaan-Odon" arteeliigi mөriiceөde uriba.

Ynenii gabşagai CZ Zimbiin

...rgaçuudiin koroto sөвөgçөlgiigi darui cagaa вutacokiko çukala

...-Yde. Ibolgiin somonii ...am" geze arteeliin dunda ...çuudiin koroto jabadal ...gedeze baina gebel ygei... ...sençөn jabasan Damba Gal... ...gligi jamarç barimta ygei... ...aas gargaba. Karin Daşa ...gegçe өngөrөgçө kabar ...tyylegçe baikadaa am... ...gaalatai baisan yrisenees yldesen 50 pyyd tariaagaa kiisen ba abaga bolko gabşa lamajaa arteeliin tariaagaar tezeeze baisan baika juma.

Ene arteeliin dunda niudargaçuud oloor şurgaad baina gebel: uridiin gulbaanojonii kyy Dyşe Lobsonii, Celegdөsөn niudargaanii kyy Zadamba Şagdariin, katuu açaltada oroson Ceden Cengiin gegçөd ba edegeeriin aagintanar bolko lama jabasan Şoizoo Dabaagiin Nima Erdeniiin g.m. angiin karşa etegeedyyd nileed olon suuza baina, ene mөtiin angiin daisadiigi kolkoosoos darui kolodkozo, katuu kemzee ababal zokina,

Misiciin brigaad,

Latiin ysegte eçineer (zaooçno) suralcaka kiçeel negdeke bolbo.

Nam ba zasagiin gazariin togtoomziin udkaar 1932 onoos ekileze byke sudar surguuliiin ba erdem ukaanii bolon olon niitiin keregiigi imagta şine biçegiin kelen deere jabuulka geesen baina.

Ene jike zorilgiigi kereg deere bejelyylke jabadal bol, tedilie baakan kereg bişe, kynde kyçer berkeşeelyydiigi ilan dabaza zokiooko tuiliin çukala kagalatai kereg mөn bolkiin deere manai remzavood deere kedөlmөrilezө baigaa buriaad kedөlmөriçөd ba alban kaagçadiin dunda yrgeneer nebteryylegdeze çadagdaa ygei baina.

Ene bygediigi baran baicaaza, lata ysegte suralcaza baigçadta tusa bolgokiin zorilgoor, „Buriaadiin gigaanta" gazeediin kuudasan deere 5-6 kiçeel emkidkekeer sanamzalba.

Tyryyçiin kiçeeliigi (yroog) enyynii udaadaki dugaarta keblegden garka bolko tula tus kiçeelde suralcaka nөkөdөө sanuulaka uçar, şine biçegte suralcakiin kamta şine biçegiin kele tomijoondo suralcaka tuiliin çukala baika uçaraas oilgogdoo ygei ygenyydiigi temdeglen tuskai debter beledkeke ba tyynee medeke kynees asuuza abka tonç çukala baina.

Gadana, gazeed deere garasan keçeeliigi yzekiin kamta tokioldoson asuudaluudiigi biçegeer „Gigaanta buriaadiin" redaagcada өgçө baika ba garasan keçeelyydiigi gazeegaa kaiçalan abça debtertee kabsargakiin kamta, өgtөsөn daabarinuudiigi caasan deere byteegeed, redaagcada konsultaacada elgeze baika bөce geze bata naidaba.

Japoon kitadiin rrcaldagtai kolbogduulan Liige na kylieegdesen duridkalda Soveed zasagiin egesen ka

Liige naaciin zinkini sekretaar seer Erik Dremmondiin z gadaada keregiin aradiin komisaar Litviinoviin nere deere desen biçeg. Zeneeve, 1933 onii fevraali 24 nii ede

Seer!

Liige naaciin assamblein (cuglaanii) batalsan iledkeliin syylciin paraagrafiin (zyiliin) josoor Liige naaciin geşyyn bişe bujuu ali paagta ba joson ezerkegyydiin kelceende negedesen ulasuudta ene iledkeliin koopiigi egçe, tedener bol iledkel dotoroo ilerkeilegdesen sanamzanuudtai negeden bolko begeesegi (telegraamiin alduu) beze geze assamblein zygees naidasaniigi medeecekeer minii bejede daalgagdasan begeed, enyyntei zokilguulan assamblein batalan absan iledkeliigi koopiigi Tanda damzuulka erke olsonoo medegdenem. Bi bol minii yge dotoroo ygyylegdesen assamblein naidamzada arga zabaa olomsooroo SSSR iin zasagiin kariuu abça tyrgen cagaa ilgebel tanai, jike bajartai baika asambi.

Tiin zuura, iledkeliin kojordugaar tasalbari 4 dygeer kubi zyil deere togtozo bykii rekomindaaciin (saişaaliin) teegste teeşe Tanai ankaraliigi kanduulaad yzeke sanaatai bi. Ene bol assamblein rekomindaaca men. Minii bejiin ujalça bol enyyn tukai Tanai zasagta medeeceze duratai baigaa bolni odoo sajadaa togtoko josotoi kelceenii komiista eeriinge nilgi tomilokiigi guika k na. Ene asuudal menee eşee garaa ygei baina, j gekede tus iledkeliigi komiisiin iledkeliigi— meneeder boltor arcaldas etegeediin oroi ganca t şaagaad baina. Kerbee a rekomindaaciigi caaşad talaas zebşeen ababal dursagdasan uriaaltaigaa zasagta kandakaa garzaşa bi.

Kendeteigeer kylicer
Erik Dremmon

Liige naaciin zinkini sekretaar seer Erik Dremmondiin z gadaada keregiin aradiin komisaar Litviinoviin nere deere desen biçeg. Zeneeve, 1933 onii fevraali 25 nii ede

Seer!

Liige naaciin assamblei bol fevraaliiin 24—nii eder rezoliuuca batalba eze Tanai bejede medegdeed tus rezoliyyciin teegstiin buulgabariiigi enyyntei kabsargan ilgelcenem. Enyyntei rezoliuucatai zokilduulan togtoogdoson zeblemziin komiteed meneeder cuglaagaa klibe. Liige naaciin assamblein instryyygciin (zaabariiin) yndeseer zeblemziin komiteed bolbol tyynii kedelmeride kamtaran kabaadalcakaar Tauai zasagiigi urikiin daalgabari nadiin bejede egsen baina. Tus komiteed bol Tanai zasagiin kamtaran kabaadalcaka jabadalda aikal udka çanar oruulza, uriaa zebşeen abka geze noc naidaza baisan tukaini ol toolsonii kereg ygei.

Kendeteigeer kylieen ab

Erik Dremmonc

Gadaada keregiin aradiin komisaar Litviinoviin zygees Liige n zinkini sekretaar seer Erik Dremmondiin nere deere ilgesen tele 1933 onii maarta 7 nii eder

Nojon zinkini sekretaar!

Soveed zasag bolbol tanai zygees minii nere deere fevraali 24 ba 25 ederyydte ilgegdesen biçeg dotoriin duridkaluudiigi saitar jarildaza tyyntei kabsargagdasan dokumeentenyydiigi ankaraltaigaar şinzelen yzesenii eceste dooro dursagdasan sanamziigi todorkoilon olobo gebel:

Liige naaciin togtool men tyynçelen arban jesenii komiisiin iledkel bolbol eesediingee yndesiigi Liige naaciin paagta, jesen ezerkegyydiin vaşangtoonii kelcee ba pariiziin kelcee (Brian, Keloogiin paagta) nuguudaas olono. SSSR bol deere dursagdasan paagtanuudiin tyryyşiini kojorto kabaadasan ygei, syylçiinkideni kabaadasan baika juma.

Soveed zasag bol eeriingee boizoron baiguulagdaka cag deere bodolgiingoo gol priincep bolgon, jamarç gadaadiin daralta kabçaltagyi saln duraaraa sanaaçalga gargasanii erke baidal deere ali bykii yndeseten araduudiin amiaaralan bejee daasan ulas bolkiin erke olgoson baina, mon basa ceregiin açaar bujuu (ali kyçe kereglan bulimtarga kiisenii yre eceslel men bolko aneegsi kontribyyciigi eris buruuşaasan baina-

Ede priincipyydees. bykii ulasuudiin gazar oronii oiro kyrteşegyi baika, ulas teriin socaal—ekonoomikiin, zasag zakirgaanii talaar bejee daasan baika jabadaluudiigi jikeeken kendeledeg baisani ilerçe garna. Men basa, ali bykii olon ulasuudiin koorondoki arcaldaanuudiigi ebte amagalanaas bişeer şiidkeze yle bolko ba ene ebte amagalanii priincipyydeer çimegdesen olon ulasuudiin koorondiin gereenyydiigi narinaa kimgadaka keregyydiigi ede (Soveediin) priincipyydees jikeeken kendeledeg baisani ilerçe garna.

Bygede niiteeree zerge zebsegee dyyren kuriaaka tukai soveed zasagiin kiisen duridkal bol ede priincepyydiigi toosoodog ygei ulasuudiin zygees ebden tasalka jabadaliigi boloşogyi bolgoko gesen zorilgotoi baigaa. Zebseg kuriaaka konfireence deere suuza bykii soveediin teleelegçed bol egeel syyliin cagaa olon ulasiin koorondiin ebte gereenyydiigi ebdeke, kyçe kereglen bulimtaraluudiigi yiledke zuuraa olonkidoo barimtaldag bykii şaltagaanuudiigi olon ulasiin koorondo kelceke tukai duridkaliigi oruulsan baina. Pariiziin kelceen ba men tyynçelen enyyntei adlidkamaar olon ulasiin koorondiin bişe kelceenyyd bolbol soveedlin zaşagiin duridkaluudiin deere dursagdasan priincepyydiin araikan zarim kubiiigi beglene. Japoon—kitadiin arcaldaan tuşaa Liige naaciin togtooluudiin yndeselke barimtanuud bol Soveed ulasiin ebte amagalan bodolgiin priincepyydtei zarim kedii deteldeg tulani deere dursagdaaan yndeselke barimtanuud bol soveed ulasiin yzel sanaltai zarim tedii taaran mergeldeze baisaniigi temdeglekede bolko baina.

Tiigebeç, Liige naaciin assambleigaar saişaagdasan 19-iin komiisiin iledkel bolbol deere dursagdasan manai zasagiin yndeselke barimtanuudtai taaraka ygei begeed ali olon nocotoi çukala asuudaluudta cukarilta kiisen yndeselke barimtanuudiin rekomendaaciigi japoon-kitadiin arcaldaanda taaruulan zokiiduulkaar sanaaçalsan baina.

Ene çanar doroni Liige naaciin assambiein togtooloor baiguulagdasan zeblemziin komiteed bolbol eeriingee duridkaluudiigi assambleide kiike josotoi ujalganuudiin gyicedkemze tusalka zorilgotoi Liige naaciin nege emki begeed, Liige naaciin geşyyn bişe baisan SSSR ulas bol tyynii şiidkeberi togtoomzonuudta jamarkanç nelee oruulza çadaka ygei.

Zeblemziin komiteediin negeede nege zorilgo bolbol Liige naaciin geşyydiinç geşyyn bişediinç koorondiin jabuulgiigi ne zokilduulka kereg baina. zeblemziin komiteedte ors ali oroko geze baisan ger olonkini tuskailabal 22 c soveed ulastai jamarç bari begeed iime tula tede SSSR-te esergyy karşaar baisan bololtoi.

Tere tula iime komit tyynii olonki geşyydtei a aaraa jamaraarç keereldeze ygei, olonki geşyydte tusiingaa talaar taaraka y ulasiigi negedyylen zok gesen zorilgoo kerç gy çadakaabdaa,

Men tyynçelen, rekom dotoroo dursagdasan aşag tusiigi iime ulasuud y karaadaa abkani geze sanakada buruu juman bişuu.

Deere dursagdasan uça liin erkeer soveed zasag b naaciin togtooltoi negeden ka ba zeblemziin komiteed yjede kabaadan suulcak ton ygei geze olono.

Soveed zasag bot Jap tagiin arcaldaanii ekilkee ene arcaldaanii caaşadaa e bykedelekein şine tyimeriin ta bolon kubilka jabadalda zergeeree saad uçaruulkl çanga neitraliteediin (kaişa aaralcaka ygein) zamda baina. Enyyntei zokil eeriingee ebte amagalan b do bata itegesen soveed bol Dorono Kizaar deere a baidal tokiolduulka ba arcaldaagi kendeç kokidol gen şiidkeke keregte zoru san, olon ulasiin koo emkinyydiin bolon tus t guudiin jabuulganuud b kaluudtai kezee cagaa kamtarna.

Minii kendiin josoor saniigi kyleen abiita!

L

Zekee moziin emene zygdeki ceregiin dain baildaan

Çan kai şii kitadiin ceregyydiigi komaandalka gebe

Şankai, 13 (T). „Reiter“ aagenstviin medeegeer Çan-siy-lianii tuşaalaa orkisoniigi naankinii zasag batalba gene. Koito kitad oron deere ceregiin jabuulga erkilze kitad ceregyydiin byke komaandiigi Çan-kai şii beje deeree eeree abaza, Gybeikou teeşe nege divii ze ilgebe. Koito Kitad oron deere ceregiin tulaldaan jikeken kyçeteigeer bolkiin zailaşagyigi tem deglegdene. Çan-kai-şiin ştaab bolbol Beipin, K Şansiiin temer zamuudiin deerki Şiizlazayau nutag togtono.

Gybeikou nutagdaki tygşyyrilte baidal

Tokioo, 18 (T). Japoonii sonin biçegyydiin Çendee kotoos medee cekeni: maarta arbanii eder Gybeikou deere Çankaişiin tebiin ceregiin olon kubi tasalbarinuud buuba. Iime deerees Gybeikougiin rajoondo ton ajuultai baidal tokiooldozoi,

„Simbyn Rengo“ aagenstviin medeegeer Çan-kai-şii ba Çan siy-lian kojor zeblee kiize Sakar moziin kamagaalaltiigi Yin-sişaanda daalgaka, Gybeikou ba Sinfinkougi naankinii zasagiin ceregiin miniister Kopicinda daalgaka Şan kaiguanii rajooniigi Çan-siy lianda daalgaka geze şiidkebe geke.

Gybeikou nutagiigi japoonton ezelbe gene

Tokio, 13 (T). Zinzonda suuriiza bykii japoonii ceregiin ştaab bol Kavakaariin brigaada bol Gybeikou nutagiigi maarta 10 da ezelbe, Katiooriiin brigaada men 10-nii eder Sinfinkougi ezelbe geze medeecene.

Manai kariu

Ynenii Gabşagaida. (J kubiskalta kuuliiin kuudas uu“ gesen biçeg tanai ken tasan tula garka ygei.

C. Cerenzabiinda, (Kor gen sangiin zagsaalaas“ biçeg tanai kozomdoson t ka ygei.

Batadalaida, (Aga) „A tukai kemzee abtasan tu ygei.

Redaagtor S. Şir

Тип. Издательства Б.-М.
и „Унэн“ №1